

LUCIAN BĂGIU

NELINIȘTEA SINGURĂȚĂȚII ȘI MIRAJUL ABSOLUTULUI (II)

(continuare din nr. trecut)

O altă năvală care dezvoltă tematica omului aflat în conflict cu propriul destin este *Un bărbat și o femeie*. Constituția pe fundalul unei nopți de Revelion intimă, narațiunea face uz de *flash-back-uri* pentru revelarea conflictului existent între personajele acestea: un cuplu a cărui dramă existențială e conturată de umbrele întunecate ale îngerului morții care le-a răpit copilul nenăscut. Tragedia trecutului e izvor de ironii și sarcasme, sursă de reproșuri și de învinovățiri reciproce, de acuzații grave de omucid și de autoflagelare datorită presupuzițiilor soțului referitoare la diversele acțiuni pe care fiica lor le-ar fi îndeplinit dacă nu ar fi murit în acel accident de mașină, din dimineața unui alt An Nou, cu mulți ani în urmă.

Această tortură este, de altfel, singura modalitate de atacare a vidului existențial și a sterilității emoționale survenite odată cu moartea unui ideal care a luat cu el pofta de viață, visele și speranțele viitorilor părinți. Personajele sunt anonime însă cu atât mai bine conturate cu cât seismele lor sufletești sunt sondate până dincolo de limita suportabilului. Dialogul dintre cei doi e presărat cu ironii și cinisme ce relevă o filosofie de viață nesănătoasă, guvernată de viciul alcoolismului și al fumutului excesiv. Fiind o altfel de interpretare a dictonului latin *In vino veritas!*, năvala surprinde zbaterea, agonia și inutilitatea pe care o resimte omul în fața morții și a hazardului precum și răzvrătirea față de un destin nedrept care marchează existențe și sfredelește conștiințe. Se speculează, de asemenea, tipica vinovăție pe care supraviețuitorul unui accident o resimte față de cei morți, sentimentul de inutilitate și futilitate a existenței umane atât de fragilă și de perisabilă.

Notele peiorative sunt redade de apelative cu un sens depreciat: *„drăgul meu”, „drăga mea”* sugărând un dulce sarcasm care nu poate fi generat decât de moartea iubirii care permite revenirea la rațiunea pură prin care se poate sonda în mod obiectiv trecutul și se poate analiza cadavrul unor sentimente expirate. Simbolistica vinului roșu se apropie, aici, de aceea a sângelui și a păcatului, motiv suficient pentru femeie de a-și mărgini preferințele la vinul alb care nu îi amintește de pierderea suferită cu ani în urmă. Din această cauză, cuplul experimentează condiția de oameni ratați, de părinți ratați care au pierdut ocazia de a se integra într-o lume a familiștilor și a portretului de familie ce

reunește trei generații. De aceea acest cuplu se vâdește suspendat într-un spațiu al amărăciunii, al indivizilor neîmpliniți care nu se pot ralia nici universului parental dar nici nu se pot întoarce la statul de proaspăt căsătoriți. Cuvintele amare, remarcile ascuțite sunt pe post de săgeți otrăvite într-un dans macabru al anularii de sine și a celui alt, al unui act ritualic de purificare ce se desfășoară în fiecare noapte de Revelion începând cu data accidentului fatal.

Asistăm la o dramă a omului supus incidenței soartei indiferent de statutul socio-profesional ori de orientarea ideologică, o însingurare și o izolare a individului care, deși aflat în apropierea unui alt om, nu găsește resortul necesar oglinzirii de sine, pierzându-și astfel identitatea și aparținerea la ordinea socială. Această câșnicie nu mai reprezintă decât o unire accidentală a două singurătăți, o condamnare la un sulficiu, un fel de penitență pe care destinul o aplică omului care, pentru o dipă a avut nesocotinta de a se crede fericit, posesor al absolutului și deținător al cheilor cunoașterii.

Însă, odată cu *inefabul*, se pătrunde într-un alt univers ontologic ce surprinde, de această dată, omul în căutarea febrilă și palpantă a sufletului pereche, a iubirii ca energie modelatoare a universului și ca notă definitorie care asigură armonia, reiterând muzica șrelor. Personajele centrale ale narațiunii sunt anghinate într-un fermecător joc al seducției presărat cu orgolii, principii și lupte îndârjite purtate în spatele privurilor complice și al jocurilor de cuvinte.

Pe de o parte avem conturată imaginea unui student rebel, îndrăgostit de profesoara de la seminarul de micrura dimineața, fiindu-i cu o ingenuitate molipsitoare la reîntregirea armoniei cuplului androginic generator de inspirație; iar la celălalt pol se află profesoara tânără, măcinată de drama însingurării într-o lume a perechilor—până și lacrimile sunt gemene—ce răvinește la compania alintătoare a bărbatului-idee. Acest joc de roluri reprezentat de imaginea lumii ca teatru e unul alert, fiecare fiind conștient de sentimentele și gândurile celuilalt, ei spunându-se doar convențiilor sociale, prefăcându-se și ascundându-se în spatele stereotipului comportamental care ar putea condanna o relație dintre o profesoară și studentul ei.

Iubirea e ridicată, aici, la rangul de forță

modelatoare, de formă de comunicare interumană – e și cazul unor expresii folosite de ambele personaje cu acel straniu sentiment al *deja-vir*: „Și declanșă șergătorele pe parbrizul multistratificat acum, aduce cu o pânză a acelei tendințe din arta plastică impresionistă, parcă pointilistă se numea.”⁴ „Îmi dezbrac masinal paltonul, mă descălț, îmi dau jos ochelarii complet inutili, parcă ar fi două tablouri pointiliste, oare unde am mai auzit despre curentul pointilist?”⁵ – criteriu de cunoaștere, de „citire” a sufletului pereche dar și modalitate de epuizare a trăirilor umane, de reducere a acțiunilor sale la o stare de nemiscare melancolică: *„În așteptarea timpului regăsit...”*⁶ La celălalt capăt se află rațiunea care ucide fericirea, dezlegește adevărul și neutralizează farmecul și magia iubirii. Acest student la litera are, de altfel, o definiție foarte clară a dragostei adevărate, el iubeste nu persoana în sine ci absolutul pe care îl regăsește în conformația emoțională a acesteia. Umbrela apare aici ca metaforă a iubirii împărțite, capabilă de a recompune cuplul androginic și de a acționa ca un scut de protecție împotriva profanului și a agenților destructivi ce țin de mundan.

O altă dimensiune a cunoașterii de sine și deopotrivă a celuilalt este tăcerea care, spre deosebire de Lucian Blaga, la care aceasta e o modalitate de izolare, un refuz de livrare către ceilalți, aici are o altă valență: aceea de canal superior de comunicare a Sinelui, tăcerea dintre îndrăgostiți fiind sinonimă cu găsirea unui alt tip de limbaj, mult mai profund și elementar, un canal de schimb a două entități care se apropie atât de mult încât ajung să se confunde una cu cealaltă. Secvența: *„Mi-e dor de tine. Ție nu îți-e dor de tine?”*⁷ face apel la cunoașterea de sine prin dimensiunea pe care ne-o dă oglinzirea în ochii celuilalt. Aceste singurătăți ale îndrăgostiților converg spre o înțelegere prin contopire, un acord tacit și cu atât mai încântător a două personalități ce ținese spre un ideal comun.

Minunile, care rezidă în lucrurile simple ale vieții, sunt parte integrantă a acestei povești de dragoste puțin altfel, atât prin perspectiva narativă care se schimbă într-un ritm halucinant sondând, pe rând și cu o represiune amețitoare psihic

personajelor, cât și prin scenele întunecate, cu note profetice petrecute în decoul unui bar al idealizilor, moment în care se operează o scindare a individului, o reiterare cât se poate de laică a Trinității ca elemente disperate ale aceleiași personalități, capabile de autoscopie. Omul apare astfel ca sumă a întâmplărilor, entitate situată la confluența dintre trecut și viitor, prezentul revelându-se ca o linie a demarcației aproape insesizabilă. Ceea ce dă savoare acestei povești e poate tocmai natura intelectualizată a acțiunilor principale, nu avem de-a face aici cu simpli muritori, căutători ai unei Pietre Filosofale contrafăcute, ci cu două personaje care au întrezărit absolutul din pricina că, mai înainte de toate, au reușit să-și zărească postumalul pe care zac, aceea condiție inferioară, de ființe supuse legilor universului și puterilor care nu țin cont de regulile teluricului.

Exact din această luptă îndelungată cu existența se naște miracolul iubirii, din meditațiile asupra admirației estetice și din preocupările comune ale protagoniștilor. Contactul dintre cei doi se stabilește prin intermediul *Logos*-ului, cel mai sigur și mai clasic mod de comunicare și de creație deopotrivă. Împlinirea supremă e constituită din armonizarea lumii și a universului personal, din ralierea pe aceeași axă a celor două personalități-pereche, din îngemănarea idealurilor și a dorințelor mundane care vor deveni materia primă pentru construirea unei noi lumi.

Ca o concluzie la stilul autorului se poate observa predilecția pentru valorificarea temelor și motivelor fundamentale ale literaturii universale, interpretarea în cheie proprie a unor simboluri deja consacrate și care, la o primă vedere, ar putea părea epuizate și acoperite sub toate aspectele. Însă modalitatea de combinare a acestor elemente dau textelor sale originalitatea și șcainta inovatoare a improvizațiilor aparente. Lucian Băgiu se vâdește ca un autor care experimentează – cu un constructivism de o stranie maturitate – diverse tehnici narative, plecând de la banala și îndelung uzitata narare la persoana a III-a și mergând până la mixarea hipnotică a perspectivelor narative oferite de puncte de vedere duble; un scriitor care se mulează surprinzător de ușor diferitelor epoci, contexte ori clase sociale reușind să exploateze la maximum situații de suspans psihologic și de introspecție razantă.

■ Costinela Rolea

⁴ Lucian Vasile Băgiu, *Neliniști*, Bacău, Editura Grigore Moisil, 2006, p. 43.

⁵ *Ibidem*, p. 49.

⁶ *Ibidem*, p. 69.

⁷ *Ibidem*, p. 55.

SFÂNTUL CUTHBERT DIN LINDISFARNE ȘI APOSTOLATUL SĂU ÎN ȚINUTURILE ANGLO-SAXONE (II)

(continuare din nr. trecut)

In Occident se vorbește tot mai des astăzi de monahi cu viață contemplativă și monahi cu viață apostolică, însă această distincție folosită din rațiuni practice nu trebuie exagerată, fiindcă am fi determinați astfel să separăm pe nedrept două aspecte esențiale ale vieții creștine, inseparabil unite. Încă din primele veacuri creștine, atât călugării cu viață de obște, cât și anahoreții din Răsărit sau Apus, au jucat un rol hotărâtor în convertirea popoarelor la creștinism¹. Printre aceștia se disting și călugării misionari irlandezi și romani, în frunte cu Sfinții Paulin, Aidan și Cuthbert, care au evangelizat populația anglo-saxonă din Northumbria secolelor VII și VIII. Această perioadă este cunoscută în istorie drept “vârsta de aur” a acestei provincii, “una din cele mai uimitoare perioade de înflorire culturală”².

Cel dintâi care a ajuns în Northumbria a fost Sfântul Paulin trimis de la Roma în Anglia în 601, împreună cu alți misionari, de Papa Grigorie Cel Mare pentru a ajuta la lucrarea de convertire la creștinism începută deja în Kent de Sfântul Ierarh Augustin. La scurt timp va ajunge capelan al Prințesei Ethelburga din Kent, iar în urma căsătoriei acesteia cu Regele Edwin al Northumbriei, Paulin se va îndrepta spre nord unde, începând cu anul 625, va desfășura o intensă activitate misionară, trecând la creștinism pe rege și pe locuitorii aceluia ținuturi. După moartea lui Edwin, survenită în urma unei bălăni în 633, Regina Ethelburga și Paulin vor fi nevoiți să se reîntorcă în sud, în timp ce mare parte din populația

băstinașă va reveni la păgânism. Doi ani mai târziu, Regele Oswald, dormic să reînvie în Northumbria credința creștină, a chemat aici pe câțiva dintre călugării irlandezi din Mănăstirea Iona, în frunte cu episcopul Aidan, care au întemciat comunitatea monahală din Lindisfarne. De aici Sfântul Aidan, ajutat de frații din obște, a străbătut în lung și în lat Northumbria, binevestind Evanghelia, botezând sufletele și harotomind preoi pentru micile comunități creștine³.

Iona era centrul unui ansamblu piramidal de mănăstiri, răspândite din sudul Irlandei până în Insulele Hebride. Datorită strânselor legături cu două dintre cele mai influente dinastii hegemonice ale Britaniei saxone – regii Northumbriei și clanul O’Neill -, această comunitate monastică a reușit să domine prin călugării ei întreaga lume celtică din extremitatea nordică. Misiunea lor a constituit puținul reper stabil al peisajului medieval timpuriu, aflat într-o perpetuă schimbare.⁴ De altfel, călugării irlandezi și-au împlinit apostolatul și în părțile Galiei, ajungând până în nordul Italiei.⁵

În perioada în care au ajuns și misionarii din Iona în Insulele Britanice, în jurul anului 634, se naște într-o familie bogată din Northumbria Sfântul Cuthbert, unul dintre cei mai populari și iubii sfinți englezi, pe drept cuvânt numit încă din vechime “facătorul de minuni al Angliei” sau, cum îl proclamă contemporanii, “Sfântul Serafim de Sarov al Angliei”⁶.

Bogatele detalii din viața sa contemplativă

și misionară, două filioane îmbinate armonios de Cuthbert, ne-au rămas de la doi dintre călugării care au preluat mărturiile de la cei care l-au cunoscut îndeaproape pe Cuvos, beneficiari ai minunilor și darurilor sale duhovnicești. Prima lucrare despre viața lui Cuthbert a fost întocmită de un călugăr anonim din Mănăstirea Lindisfarne în jurul anului 700, la scurt timp după descoperirea moaștelor sale întregi și nestruciate. Venerabilul Beda, monahul supranumit “părintele istoriei Angliei” va scrie în anul 716 o altă versiune a *Vieții lui Cuthbert* și-i va dedica câteva pagini în monumentală sa *Istorie bisericească a poporului englez*⁷.

Pe baza acestor izvoare aghiografice, vom prezenta în cele ce urmează figura harismatică și ascetică, misionară și caritativă a acestui mare părinte din tezaurul comun al spiritualității Bisericii nedivizate.

Una dintre primele mărturii pe care le reține Beda înainte de intrarea lui Cuthbert în monahism este vedenia minunată pe care o are în adolescență în momentul în care precursorul său Aidan a fost mutat la cele veșnice. Cuthbert se găsea cu oile departe de casă, pe Lammesmuir Hills. Era noapte, iar în timp ce însoțitorii care se aflau cu el se odihneau, după obiceiul său, el priveghea în rugăciune. Dintr-o dată, a văzut o lumină puternică răspândindu-se din înaltul cerului iar o mulțime de îngeri, în cântări preaurmoase, au coborât pe pământ de unde au luat degrabă în ceata lor, un suflet care străluea ca soarele. Atâta bucurie a

simțit atunci, ne spune Beda, încât a început să mulțumească cu lacrimi lui Dumnezeu pentru minunea de care-l învecnicise, luând hotărârea să lepede toate pentru a putea câștiga aceea fericire cerească și pentru a intra și el în lumina cea năserată. A împărțit celor care se aflau cu el din bucuria comuniunii cu Sfinții lui Dumnezeu, încercând să le aprindă în inimă dragostea dumnezeiască: “Cât de nenorociți suntem că ne lăsam în voia somnului și a lenei, așa încât niciodată nu vedem slava celor ce priveghează meru cu Hristos. Iată, după așa o scurtă priveghere ce minunății am văzut! Poarta Raiului s-a deschis și o ceată de îngeri a dus înaintul sufletul unui om sfânt. Câtă vreme noi suntem încă în întunericul cel mai adânc, iată, acesta are bucuria de a trăi de-a pururi în locașurile Împărăției, împreună cu Împăratul cereș!” În ziua următoare a aflat că în momentul în care a avut vedenia, Sfântul Aidan, episcopul de Lindisfarne, s-a mutat la Hristos. Auzind acestea, și-a părăsit oile și a luat hotărârea de a intra în mănăstire⁸.

■ Protos. Macarie Drăgoi

¹ A se vedea: Tomáš Spidlík, Michelina Tenace, Richard Eemus, *Spiritualitatea Răsăritului creștin*, III. *Monahismul*, trad. diac. Ioan I. Ică jr., Editura Deisis, Sibiu, 2000, pp. 165-167.

² Benedicta Ward, *High King of Heaven. Aspects of Early English Spirituality*, London, 1999, p. 15.

³ Janet Backhouse, *The Lindisfarne Gospels*, London, 2003, pp. 7-8.

⁴ Peter Brown, *Întemeierea creștinismului occidental*, Editura Polirom, 2002, pp. 188-203.

⁵ Jacques Le Goff, *Evul mediu și nașterea Europei*, Editura Polirom, 2005, pp. 34-35.

⁶ Andrew Phillips, *Orthodox Christianity and the English Tradition*, Felixstowe, 1997, p. 24.

⁷ A se vedea D.H. Farmer *Introduction* în vol. *The Age of Bede*, London, 2004, pp. 16-17.

⁸ Bede, *Life of Cuthbert*, trad. J.F. Webb, în vol. *The Age of Bede*, London, 2004, pp. 49-50.